

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Божко Р.І.

студент,

Науковий керівник: Мудрисєвська Л.М.

кандидат філософських наук,

кандидат юридичних наук, доцент,

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР ЯК ДЖЕРЕЛО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

На сучасному етапі розвитку актуальним залишається питання щодо визначення міжнародного договору як джерела національного права, зокрема конституційного. При цьому договірні відносини набувають універсального характеру, оскільки вони визначають статус міжнародних договірних норм у сфері конституційно-правових відносин, а також виокремлюють основні засади співвідношення міжнародного договору та конституційного права [1, с. 391].

Актуальність даного дослідження полягає і в тому, що норми внутрішнього права за допомогою відповідних правових інструментів узгоджуються з міжнародно-правовими нормами. Інструментом такого поєднання і виступають міжнародні договори, які набувають статусу джерел національного законодавства.

Необхідно зазначити, що питанням дослідження співвідношення міжнародного договору та конституційного права займалися як зарубіжні дослідники (І. Лукашук, М. Мадуро, Е. Танчев, Ю. Тихомиров, К. Швებель та ін.), – так і українські (М.О. Баймуратов, М.В. Буроменський, М.І. Козюбра, В.Ф. Погорілко та ін.).

Відповідно до положень Віденської конвенції з права міжнародних договорів під міжнародним договором розуміють угоду, яка укладається між основними суб'єктами міжнародного права, перш за все між державами, що регулює відносини між ними шляхом створення взаємних прав та обов'язків [2, с. 147]. Дане визначення міжнародного договору є основоположним при формулюванні поняття міжнародного договору як джерела конституційного права, оскільки поширене в науковому обігу.

Договори, що застосовуються у сфері конституційно-правових відносин, визначають як нормативно-правові, оскільки вони містять в собі загальноправові норми та принципи, що є обов'язковими у застосуванні всіма учасниками даного кола відносин [1, с. 381].

Наприклад, О.Ф. Скакун визначає нормативно-правовий договір як спільний акт-документ, який містить в собі норми права, що встановлюються за взаємною згодою суб'єктів правотворення задля врегулювання життєвої ситуації, забезпечуваної державою [3, с. 334]. Дослідник вважає, що нормативно-правовому договору притаманні універсальні основоположні ознаки договорів, такі як: добровільність укладення договору; рівність сторін договору; узгоджувальність договору; еквівалентність договору; взаємна відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання зобов'язань; законодавче забезпечення договору, що надає йому юридичної сили [4, с. 182].

О.А. Назаренко розділяє договори на дві групи: внутрішньодержавні та міжнародні нормативно-правові договори, що застосовуються в конституційно-правовій сфері.

По-перше, суб'єкти міжнародного договору є рівними, а суб'єкти внутрішньодержавних договорів – як приклад, можуть мати неоднакове правове становище. По-друге, сторони міжнародних договорів є суб'єктами міжнародного права, а сторони внутрішньодержавних договорів – національного. По-третє, міжнародні договори можуть мати пріоритет над національним законом, а внутрішньодержавний договір – є підзаконним актом [1, с. 384].

На думку дослідниці О.А. Назаренко, проголошення у ст. 9 Конституції України чинних міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, частиною національного законодавства і, відповідно, можливість їх застосування в Україні означає, що для врегулювання конституційно-правових відносин припустимою є договірна форма, оскільки міжнародні договори містять норми, що регулюють конституційно-правові відносини.

Підписання 27 червня 2014 року Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом дало поштовх для нового етапу реформування внутрішнього законодавства України, – в тому числі й конституційного, оскільки угода передбачає поглиблений процес інтеграції України в правову систему національної міжнародної організації [5, с. 33].

Угода про асоціацію з ЄС в правовій системі України регулюватиметься її конституційним законодавством, так як Конституція України щодо застосування міжнародних угод встановлює підхід, відповідно до якого у разі конфлікту між положенням міжнародного договору та національним законодавством пріоритет мають національні договори. Як виняток, є конфлікт договору і Конституції.

На конституційному рівні пріоритетним є міжнародне право. Більшість спеціалістів міжнародного права дотримуються думки, що в разі розбіжностей норм міжнародних договорів, ратифікованих Верховною Радою, та норм національного законодавства, то верховенство мають міжнародні норми.

Сучасна теорія конституційного права України відносить міжнародні договори до самостійних джерел конституційного права. При розгляді механізму перетворення норм міжнародного права на норми права національного, аналізуються відповідні положення, що містяться в Конституції України та Законі України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. Відмічається невідповідність положень зазначених законів, із яких випливає, що Верховна Рада України здійснює ратифікацію міжнародних договорів шляхом прийняття спеціального закону про ратифікацію, положенню ст. 9 Конституції України, яка закріплює, що частиною національного законодавства є лише чинні міжнародні договори, «згода на обов'язковість яких дана Верховною Радою України». Виходячи з вищевикладеного встановлено, що під конституційним формулюванням розуміється власне ратифікація міжнародного договору, так як при її здійсненні передбачено видання нового національного нормативного акту у вигляді спеціального закону про ратифікацію. Саме це явище і свідчить про трансформацію міжнародних норм у національне законодавство України.

Враховуючи аналіз процесу ратифікації як головної стадії укладання міжнародних договорів, можна зазначити, що лише ті міжнародні договори України, які належним чином будуть ратифіковані, є джерелами її національного законодавства, – а отже і конституційного.

Таким чином, можна дійти висновків, що вплив міжнародних договорів на конституційне законодавство набуває все більших обертів. Тому підписання різноманітних міжнародних угод змушує імплементувати їх у внутрішнє законодавство України.

Список використаних джерел:

1. Джерела конституційного права України / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк ; [та ін.] ; відп. ред.: Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2010. – 710 с.
2. Международное право: Учебник / Талалаев А. Н., Тункин Г. И., Шестаков Л. Н. и др. – М.: Юрид. лит., 1999. – 560 с.
3. Скакун О. Ф. Теория государства и права : Учебник. – Харьков: Консум; Ун-т внутр. – Дел, 2000. – 335 с.
4. Тихомиров Ю. А. Публичное право. Учебник. – М.: Изд-во БЕК, 1995. – 485 с.
5. Петров Р. Конституційні аспекти імплементації угод про асоціацію між Європейським Союзом та Україною, Молдовою і Грузією // Право України. – 2015. – № 8. – С. 33-39.